

Glöm inte radrensaren

Inte bara nytt. Det går att få ett bra resultat av en radrensning även med lite äldre teknik. Här dock en uppgraderad version med ny kamerastyrning. Inte billigt, men bra!

Det stora försöksunderlaget kring radrensning ligger ett antal år tillbaka i tiden, även om det under senare år också förekommit punktinsatser på området. Det innebär dock inte att slutsatserna är föråldrade, utan högst aktuella även idag.

Där det är praktiskt möjligt bör radrensaren ha en given plats i ogrässtrategin. En radrensning har genomgående varit den bästa förstärkningslösningen. Egentligen skulle vi kunna sluta artikeln där, för så enkelt är det, men det kanske ändå ska grävas något djupare i beslutsunderlaget.

I Conviso Smart

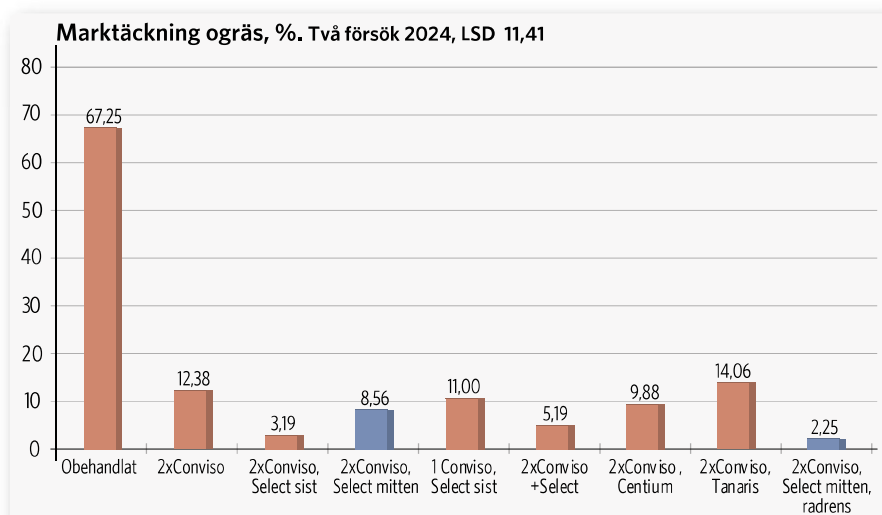
I försöken med renkavlebekämpning i Conviso Smart (se artikeln om ogräsbekämpning på annan plats i Betodlaren) fanns även en kompletterande radrensning med i ett av leden. Sett till marktäckning av ogräs, så var detta led det starkaste när försöken avslutades. Tänk på att radrensaren är det säkraste verktyget vi har mot resistens i ALS-strategin – så även om det är nästan helt rent, finns det all anledning att städa bort det sista med radrensaren!

Även i Danmark har NBR haft försök med radrensning i strategier med Conviso One under 2024. Där är registreringen

av Conviso One bara 0,16 liter per hektar. Det pågår dock en diskussion med myndigheterna kring möjligheten att dubbla den doseringen vid bandsprutning. I ett av leden kördes därför två bandsprutade behandlingar med en kombination av 0,16 liter Conviso One i tankblandning med övriga sockerbetsherbicer. Det bandsprutade ledet radrensades två gånger. Särskilt på trampört blev effekten tydligt bättre än ett jämförande, mer högdoserat, standardled med fyra behandlingar utan radrensning.

Förstärkt konventionell

I början av 2010-talet låg det

Radrens på pluskontot. En avslutande radrensning ger en förstärkning även i Conviso Smart. De ljusblått markerade leden är, utöver radrensningen, jämförbara.

strategier med reducerade doseringar kombinerat med radrensning i de ordinarie ogräsförsöken. Sammantaget var slutsatserna då, att två behandlingar med en förhållandevis låg dosnivå kombinerat med två radrensningar stod sig gott. Undantaget var i försök med mycket raps, där tre behandlingar plus en radrensning var ett starkare alternativ.

2018 låg det också radrensning med i några led i ordinarie ogräsförsök. Som jämförelse fanns en grundstrategi med totalt fyra behandlingar inklusive Safari, men utan radrensning. På samma nivå ogräsmässigt hamnade ett led med reducerad dosering, utan Safari, men med en radrensning mellan andra och tredje sprutningen.

Hastighet och avstånd

Under åren 2012 till 2014 gjordes också en större undersökning kring radrensning. Projektet finansierades av Stiftelsen Svensk Lantbruksforskning (SLF). Den använda radrensaren i projektet var utrustad

med både GNSS RTK och kamerastyrning. Det testades då olika avstånd till betraden, olika tidpunkter för radrensningen och olika hastigheter. Både påverkan på betornas tillväxt och ogräseffekter utvärderades.

Sammanfattningsvis fungerade systemet lika bra i både 6 och 12 km/h, även om odlarna som var med i projektet kände sig mest bekväma i hastigheter runt 8–9 km/h.

Vid radrensning nära raden finns alltid risken att en del betor stryker med. Det ska dock rätt mycket till innan skörden påverkas negativt. I försöken provades tre olika bearbetningsavstånd – två, fyra respektive sex centimeter. Vid

Kupning hjälper till. Utrustningen för att kupa in jord i raden kan variera och på bilden syns den teknik som användes i de danska försöken.

ogräsfria förhållanden hade all radrensning, oavsett avstånd och tidpunkt en viss negativ påverkan på sockerskörden. Det handlade då i medeltal om 200–300 kg socker per hektar, med en ökad påverkan ju oftare, närmare och senare behandlingen sattes in. I en situation med riklig ogräsförekomst gav i stället det minsta avståndet högst sockerskörd.

Ogrästryck och kupning

Att lyckas med radrensningen mellan raderna är rimligt enkelt under flertalet år. Ogräsen som står kvar i den obearbetade zonen i raden är svårare. Är ogrästrycket därtill i grunden högt är förutsättningarna att lyckas fullt ut, trots modern teknik, begränsad.

Det som dock var tydligt i försöken var att en kupning av jord in i raden var positiv från ogrässynpunkt. I genomsnitt reducerades ogräsförekomsten i raden med ungefär 40 procent vid kupning jämfört med samma bearbetningsavstånd utan kupning.

Betorna tål också att täckas av förhållandevis mycket jord. I försök som utfördes av NBR i Danmark 2015 testades olika täckningsgrad – 5, 50 och 70 procent vid fyra respektive sex blad på betorna. Kanske något förvånande, så blev det ingen skillnad i sockerskörd mellan de olika täckningsgraderna.

Rikard Andersson
NBR Nordic Beet Research

